СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК LVI. Ч. 111. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 14-го ТРАВНЯ 1948. No. 111. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 14, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0237 4-0807} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

НОВИЙ БИЛ У СЕНАТІ ДЛЯ ДОПУЩЕННЯ 200,000 СКИТАЛЬНИКІВ

Вашингтон, 12 травня. — Демократичні сенатори, Дж. Гаверд МекҐрат з Ровд Айленд і Карл А. Геч з Ню Мексико, зголосили новий бил в справі допущення з Европи скитальників на місце законопроєкту, який уже перейшов правничу комісію. Новий бил має на цілі приспішити допущення іміґрації на підставі постанов, які містяться в законопроєкті палати репрезентантів. В першу чергу йде про підготову до дискусії над іміґраційним билом, яка почнеться в сенаті ще цього тижня. Теж іде про усунення неприхильних постанов, які містяться в теперішнім сенатськім проєкті, випрацьованім сен. Гомером Фергусом, републиканцем з Мишиген. МекҐрат і тов. хочуть допущення 200,000 нових іміґрантів, а не 100,000, як це говориться в билі Фергусона, а крім того МекҐрат хоче перевести такі домагання: щоб нова іміґрація не йшла на рахунок будучих квот з поодиноких країн; щоб установи, які спроваджують іміґрантів, не мусіли складати бонду по 500 долярів за кожну особу і щоб не треба платити кари у висоті 500 долярів, як хто поломить іміґраційні приписи, бо кари вже назначені в теперішнім законі; щоб сироти не входили в число нових іміґрантів; щоб установити право першенства для таких осіб, які вичислені в билі палати репрезентантів, тобто для хліборобів, лікарів, і кревних. Загалом, щоб при помочі нового закону можна було найшвидше зліквідувати скитальче питання в Европі.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ УХВАЛЮЄ КАРУ ТЮРМИ ДЛЯ НЕПОСЛУШНИХ ЧЛЕНІВ КАБІНЕТУ.

Вашингтон.—Палата репрезентантів ухвалила додаток до законопроєкту, щоб членів кабінету та інших урядовців можна було покарати тюрмою, якщо вони відмовляться подати інформації конґресові або його комісіям, коли таке жадання буде до них поставлене. Крім того передбачена ще грошева кара у висоті $1,000.

75,000 АВТОМОБІЛЕВИХ РОБІТНИКІВ ЗАСТРАЙКУВАЛИ У КРАЙСЛЕРА.

Дітройт. — У 15 фабриках підприємства Крайслера стримано працю в год. 10 ранку в середу, коли переговори між автомобілевою юнією і підприємством в справі підвишки платні розбилися. Робітники вийшли з домаганням підвишки по 30 центів на годину. Нагоду вибуху страйку використав Генрі Волес, який приїхав до Дітройту, щоб виголосити свою кандидатську промову. Провідники юнії твердять, що вони немають нічого спільного з приїздом Волеса до міста. Число страйкуючих доходить до 75,000 осіб.

БИЗНЕСМЕН ДАЄ СТИПЕНДІЇ ДІТЯМ СВОЇХ РОБІТНИКІВ.

Ню Йорк.—Деніcл Арнстін, власник підприємства таксівок з назвою Термінал, дав дві стипендії на університетські студії по $6,000 для дітей своїх шоферів. Він каже, що то його робітники допомогли йому стати тим, чим він є тепер.

ПОЧАЛАСЯ КАМПАНІЯ ЗА $150 СТАРЕЧОЇ ПЕНСІЇ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

Бостон, Масс. — Филип Морей, голова Конґресу Індустріяльних Орґанізацій, вийшов на конвенції членів сталевої юнії з домаганням, щоб сталеві підприємства признали своїм робітникам по $150 місячної пенсії на старість. Морей заявив, що він має готовий плян, який він предявить підприємцям продукції сталі в недалекому часі. Пенсія мала б прийти в додатку до обезпечення життєвого, до шпитальної опіки на випадок недуги і до покриття коштів лікарських операцій. Морей виявив теж, що одно підприємство, а це Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен, вже предявило юнії свій плян, одначе з меншими користями, ніж ті, яких думає домагатися юнія. Обезпечення в підприємстві і старечa пенсія мають бути окремі від суспільного забезпечення, на яку стягають частину платні.

Конвенція ухвалила заяву погорди для третьої політичної партії, яка видвигнула кандидатуру Генрія Волеса. Водночас перейшла резолюція з натавруванням комуністичних затій серед американського робітництва.

ЧАСИ УГОДОВСТВА ВЖЕ МИНУЛИ КАЖЕ БЕРЛЕ.

Ню Йорк. — Міжнародне положення зближається швидко до верршка, заявив бувший асистент секретаря закордонних справ у своїй промові на обіді Ліберальної партії в готелі Комодор. Саме тому Росія хоче спонукати Генрія Волеса й комуністів до якоїсь рішальної акції для замирення. Одначе часи угодовства в Америці вже минули, твердив Берле, бо показалося, що Росія забажала піти шляхом Наполеона негайно після покінчення війни. Тепер американці вже знають, про що йде справа й тому не повернуться до колишньої ізоляції. Ліберальна партія, твердив Берле, противна тому, щоб дві держави заключали договори, в яких треба рішати про долю народів світу.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ЗА ДАЛЬШІ СУБСИДІЇ ДЛЯ ФАРМЕРІВ.

Вашингтон. — Сенатська рільнича комісія одобрила далекосяглу програму для допомоги фармерам. Головна ціль програми є підтримка цін фармерських продуктів на висоті біля 75 відсотків понад справжню оферту. Підтримка збоку уряду сягає від 60 до 90 відсотків, відповідно до якості продуктів. Перед війною виносили субсидії від 52 до 75 відсотків. Субсидії дістають лише „основні" рільничі продукти, а це пшениця, кукурудза, бавовна, тютюн і риж. Сенатська комісія приділів відмовилася признати $300,000,000 для косервації землі, яких домагався президент в буджетовім прелімінарі.

Маршал відсилає Москву до Обєднаних Держав з переговорами про замирення

Вашингтон, 12. травня. — Секретар стейту Джордж Маршал у пресовій конференції рішучо відкинув можливість переговорів між Росією й Америкою для наладнання світових справ і заявив, що Обєднані Держави є властивою організацією для обговорення й утримання світового миру і для покінчення „холодної війни". „Якщо ми чогось бажаємо, то бажаємо діл, там, де вони є можливі під теперішню пору" — сказав Маршал. Одначе Америка буде вести переговори з Росією, коли вона наперед повідомить, про які справи вона хоче переговорювати і для яких цілей — заявив Маршал. Цю частину інтервю відчитав з приготованого письма, а після того ставили кореспонденти всілякі перехресні питання, на які секретар відповідав.

АМЕРИКА ПІДГОТОВЛЯЄ „ЛІНІЮ" ПОЗА КОТРУ СОВЄТИ НЕ СМІЮТЬ ПОСУНУТИСЯ.

Вашингтон. — Дипломати й високі урядовці краєвої оборони Злучених Держав спокійно випрацьовують на мапі крапковану лінію, поза котру Совєти не сміють посунутися — як про це довідується Рей Кромлі, дипломатичний кореспондент щоденника Вол Стріт Джорнал. Він каже, що осторога американського амбасадора Волтера Беделя Смита, передана совєтському міністрові закордонних справ Вячеславові Молотову, є першим повідомленням про „лінію" і її значення. Росія перекрутила це повідомлення і зробила з нього послання для замирення. Це викликало замішання серед заінтересованих людей. На ділі, каже Кромлі, це була пригадка для Кремля, що Злучені Держави беруть справу поважно. Начеркуючи оборонну лінію, американські державники і стратегіки переконані, що Росія не відважиться піти поза неї, якщо вона справді не хоче війни. На мапі лінія не представляє труднощів, одначе на ділі це важка справа, бо йде про засоби оборони раз начеркненої лінії. Вона сягає від півострова Коля над Північним Ледовитим морем, йде через північну частину Фінляндії, дальше по границі між Швецією й Норвеґією, переходить через протоку Катеґат, на континенті йде через середину Німеччини, Австрії, доходить до Адрійського моря, перетинає Грецію і йде до Туреччини. Швеція, Фінляндія й Іран залишені поза цією лінією, а це значить, що ці території не є призначені для оборони, якщо прийшло до розправи з Совєтами. Друга оборонна лінія йде попри Англію, країни Бенелюксу, Францію й Італію.

ПОГОЛОСКИ ПРО ЧЕСЬКО-ПОЛЬСЬКУ ФЕДЕРАЦІЮ.

Варшава, 13-го травня. — Польський уряд вчора повідомив, що сьогодні тут має приїхати чехословацький міністер закордонних справ, Владімір Клементіс, та відбуде ряд політичних і господарських розмов. У звязку з цим тут знову говориться про можливості польсько-чеської політичної та господарської федерації.

КОНҐРЕСОВІ КОЛА ПЕРЕКОНАНІ, ЩО РОСІЯ НЕ ПОСЯГНЕ ПО БЛИЗЬКИЙ СХІД БЕЗ ВІЙНИ.

Вашингтон. — Підкомісія закордонних справ палати репрезентантів звідомила, що під теперішню пору нема поважної небезпеки, щоб країни Близького Сходу попали в лабети комунізму. Одначе підкомісія не виключає, що Росія може піти воєнною силою на загарбання цих країн, в яких находяться багаті джерела нафти. Та заки Росія зважиться на війну, вона радше буде використовувати теперішне замішання в Палестині для мирної інфільтрації військових частин. Коли б так положення в Палестині не було корисним для інфільтрації, тоді комуністи будуть старатися викликати штучну кризу. Фізична інвазія, все одно, чи під якоюсь заслоною, чи зовсім одверта, прийде тоді, коли Кремль буде вважати, що положення для нього є корисне, як твердить підкомісія, на чолі котрої стоїть Франсис Болтон з Огайо.

ВІЛЬГЕЛЬМІНА ЗАПОВІДАЄ АБДИКАЦІЮ

Гаґа, Голландія, 13. травня. — Голляндська королева Вільгельміна заповіла вчора в радіопромові до народу, що вона у вересні цього року задумує абдикувати, передаючи владу своїй дочці, принцесі Юліяні. Власне у вересні Вільгельміна обходитиме золотий ювілей свого володіння країною. За причину абдикації вона подала навал праці, вже завеликий на її старі сили. Королева Вільгельміна належить до найбільш люблених народом монархів. При владі вона залишиться щонайменше до 30-го серпня, коли то припадають її 68 уродини та 50-ліття її перебування на престолі. Найбільш характерні слова з вчорашньої промови Вільгельміни підкреслють її великий звязок з народом та її заклики до єдности. Вільгельміна говорила: „В цю грізну хвилину я закликаю вас: замкніть тісніше свої ряди в ці часи терору і грози: єднайтеся. Я повторюю: єднайтеся". Виголошуючи свою промову, королева була до краю схвильована.

АВСТРІЯ ЗАДЕРЖИТЬ КАРУ СМЕРТИ.

Відень, 13. травня. — Австрійський парлямент вчора рішив задержати в країні кару смерти, з огляду на зріст важких злочинів в післявоєнних обставинах.

Сьогодні закінчується британський мандат в Палестині

Єрусалим, 13. травня. — Британське управління Палестини повідомило вчора офіціяльно, що британський мандат в цій країні закінчиться формально в пятницю опівночі та що британський високий комісар, ген. сер Алан Куннінґгем того ж дня виїде з Єрусалиму до Гаїфи а звідтіль до Англії. Британський мандат в Палестині тривав формально 25 років. Рівночасно повідомлено, що теж британські війська з Єрусалиму та інших місцевостей відкликано до Гаїфи, хоча британська військова залога не буде закінчена ще рівночасно зі закінченням мандату. Британські війська аж до остаточної евакуації залишаться там на правах та обовязках окупаційної армії.

АРАБСЬКА ЯФФА ПІДДАЛАСЯ ЖИДАМ.

Тель Авів, Палестина, 13-го травня. — Яффа, найбільший арабський порт в Палестині, піддалася жидівській армії Гаганаг, не маючи сили для оборони. Окремий комітет довершив формальности передачі, домагаючись тільки міжнародного нагляду над тимчасовою адміністрацією. З хвилиною, як тільки Яффа буде перебрана жидівською адміністрацією, там зразу почнеться відбудова, головно знищених війною санітарних інституцій, щоб не допустити до пошестей. Жидівський посадник Тель Авів заявив, що він не думає включити Яффу до своєї адміністрації.

ПРИЇЖДЖАЄ КОРАБЕЛЬ ЗІ СКИТАЛЬНИКАМИ.

Ню Йорк, 13. травня. — На найближчий четвер, дня 20-го травня, заповіджений приїзд до нюйорського порту корабля „Марін Джампер", що везе 612 подорожних, перважно переселенців з таборів Д. П. в Німеччині.

ЗАПОВІДАЮТЬ СПРАВЖНЮ ВІЙНУ В ПАЛЕСТИНІ.

Лейк Саксес, Н. Й., 13-го травня. — В колах Обєднаних Держав існує переконання, що з хвилиною закінчення в Палестині британського мандату, там прийде до справжньої арабсько - жидівської війни. Жиди і араби заповіли проголошення там своєї державної суверенности і дотеперішні місцеві бої та бійки починають прибирати форму суцільної війни. У звязку з цим вчора тут повідомлено, що Америка запропонувала ООД, щоби „пять великих" іменували окремого високого комісара для Палестини, який не мав би виконавчої влади, але який подбав би про можливо нормальне функціонування публичної служби під час здогадної арабсько-жидівської війни.

АРАБСЬКО - ЖИДІВСЬКІ ВИГЛЯДИ В ПАЛЕСТИНІ.

Єрусалим, 13. травня. — Закордонні спостерігачі тут стверджують, що в теперішній рішальній стадії жидівсько-арабського спору в Палестині жиди мають більші вигляди на перемогу, ніж араби. Протягом короткого часу жидам пощастило зорганізувати і озброїти модерну армію, добре здисциплиновану та з виразними стратегічними і політичними цілями. Араби, натомість, хоча могли б переважати чисельно, проте, вони розбиті між собою та діють більше окремими групами, без відповідного пляну та точних цілей.

БРИТАНІЯ ПРОТИ ПУСТИХ РОЗМОВ ЗІ СОВЄТАМИ

ЗАЯВА МІНІСТРА БЕВИНА У ЗВЯЗКУ З АМЕРИКАНСЬКО-СОВЄТСЬКОЮ ВИМІНОЮ НОТ.

Лондон, 13 травня. — В британських дипломатичних колах вважають, що останні 24 години після проголошення Москвою американсько-совєтської виміни нот в справі нових переговорів для полагодження „суперечностей", пройшли як велика дипломатична буря, з якої не було жодного політичного дощу. Після заяви президента Трумана і вчорашнього ствердження секретаря стейту Маршала, що акція амбасадора Смита не означала жодних „пропозицій" і була тільки виясненням та що Америка не думає входити зі Совєтами в жодні переговори на тему таких справ, які могли б відноситися теж до інших країн, на цю саму тему говорив вчора в парляменті теж міністер Бевин, відповідаючи на запити послів. Бевин ствердив, що Британія є проти будьяких нових пустих розмов зі Совєтами, „доки не буде до цього чисте поле". Бевин у дальшому виясняв, що він вже мав забагато безуспішних конференцій з большевиками, щоб тепер спішитися на ще одну. Поступування Москви в останньому дипломатичному випадку вважає Бевин за „останній стріл", що його Молотов ще міг випустити, залишаючись в дипломатичному розумінні цілком не озброєним. Проте, в запитах та заявах послів виявлено теж чимало огірчення та стурбування, що Америка на цей крок пішла, без огляду на те, як він в дійсності виглядав та як його Совєти перекрутили.

АМЕРИКАНСЬКІ АМБАСАДОРИ В ЛОНДОНІ І ПАРИЖІ ВИЯСНЯЮТЬ.

Париж, 13 травня. — Французькі і британські урядові кола не скривають свого великого занепокоєння останнім московським повідомленням про американсько-совєтську виміну нот в справі переговорів. В столицях цих европейських великодержав виринуло побоювання, що Америка могла б поза їх плечима влаштувати розмови „двох великих" і вкінці довести до поділу між ними сферами впливів в світі. У звязку з цими побоюваннями, американські амбасадори в Парижі і в Лондоні зложили ще одне офіційне вияснення акції амбасадора Смита в Москві та ще одне запевнення американського уряду, що ця акція була тільки звичайною дипломатичною рутиною, не означала жодної конкретної пропозиції і вже найменше мала на меті якнебудь „обійти" західних союзників. Це тільки Москва в своїх цілях зробила з цього політичну сенсацію.

ФРАНЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ УЧАСТИ В УСІХ СВІТОВИХ СПРАВАХ.

Париж, 13 травня.—Американський амбасадор в Москві, ген. Бедел Смит, що своїм зверненням до Молотова наробив стільки політичного шуму, гуку в останніх днях, виясняв цю справу особисто французькому урядові. Смит приїхав до Франції, бо задумує в Нормандії „ловити рибу". Після заяви Смита французький уряд щераз рішучо заявив, що він бажає собі участи в усіх европейських і світових справах.

МОСКВА ІГНОРУЄ АМЕРИКАНСЬКІ ВИЯСНЕННЯ.

Москва, 13 травня. — Московська пропагандивна машина, подавши до відома справу американсько-совєтської виміни нот в своєму фальшивому насвітленні, тепер цілком ігнорує американські вияснення. Вчорашні газети друкують листа колгоспників до Сталіна та всілякі інші нісенітниці, не подавши жодної згадки про заяву президента Трумана та інші американські коментарі до московського повідомлення.

БЕРЛІНСЬКІ КОМЕНТАРІ.

Берлін, 13 травня.— В зближених до совєтського командування берлінських колах вважають, що зроблена Совєтами сензація нового „апізерства" з американсько-совєтської виміни нот є не тільки совєтським бажанням підірвати взаємне довіря між самими західними союзниками, але теж і справжнім бажанням „вийти на чисте", загнавшися задалеко своїм імперіялізмом, не маючи на це ще відповідної підготовки. Проте, ніхто не сумнівається, що за совєтським становищем може критися тільки якась „задня думка".

ЗАПРИСЯЖЕННЯ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА ІТАЛІЇ.

Рим, 13 травня. — Люїджі Ейнауді, нововибраний президент Італійської республики був заприсяжений вчора в своєму уряді в приявності всіх послів і сенаторів. Свою сімрічну каденцію на пості голови держави Ейнауді почав тим, що відкинув формальну резиґнацію де Ґаспері і його уряду, затверджуючи їх дальше при владі. Тим самим в Італії не буде урядової кризи, яку загально звязувалося з вибором нового президента.

ВІЙСЬКОВІ ГАРАНТІЇ ДЛЯ ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ.

Франкфурт над Майном, Німеччина, 13 травня. Лорд Пекенгем, британський міністер для Німеччини й Австрії, заявив вчора, що західні союзники готові дати німецькому урядові західної Німеччини відповідні військові гарантії проти всяких можливих репресій зі совєтського боку. Цього тижня закінчиться в Лондоні конференція західних держав в справі Німеччини і хоча на її закінчення не можна сподіватися будьякого сензаційного проголошення, проте найближчі місяці будуть для Німеччини історичні, заявив лорд Пекенгем.

СЕСІЯ ФРАНЦУЗЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Париж, 13 травня. — Після одножиневої перерви, французький парлямент почав вчора знову дво-денну сесію в актуальних справах. З цеї нагоди підкреслюють, що тепер на чолі всіх внутрішньо-політичних справ у Франції виходить справа відношення між урядом та рухом ген. де Голя.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30. 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$6.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's Issue (the Ukrainian Weekly. English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

ШКОДА НАГЛЯДНА, А ХІСНА НЕ ВИДНО

Уряд Злучених Держав звернувся довірочно до совєтського уряду — через свого амбасадора в Москві В. Б. Смита — в справі перевірки совєтсько-американських суперечностей. Зроблено це в надії, що таким чином дасться вигладити ці найбільші гостроти, які могли б стати притокою до вибуху воєнного конфлікту. Цей крок вияснює президент Труман ще так, що він не означає ніякої зміни в американській закордонній політиці, а тільки має на цілі запевнити Совєтський Союз, що Злучені Держави не є настроєні проти нього ворожо та не мають зглядом нього ніяких агресивних замірів. Тим самим двері для переговорів у справі вирівнання суперечностей, які між ними існують, є завжди отворені. Секретар стейту Маршал ще додав, що ці суперечности повинні Совєти вирівнувати через Обєднані Держави.

Совєти — як можна було надіятись — використали цей крок американського уряду повністю на свою користь, навіть не звертаючи уваги на це, що справа довірочна. Совєтська пропаганда розголосила по радіо та в пресі про „совєтську перемогу", зазначуючи, що становище совєтського уряду до світових проблем було слушне та заставило „капіталістів" з цим рахуватись. Вячеслав Молотов, совєтський міністер закордонних справ, прийняв цю американську пропозицію, надавши цілій справі великого розголосу та перекрутивши інтенцію пропозиції.

Ось так счинилась у міжнародному світі нова суматоха. Ніхто не знає, що це все дійсно означає і забере багато часу, заки це розчовпають. Можливо, що є якась правда в цьому, що пише в Ню Йорк Таймс Дру Мидлтон з Европи. Він каже, що Совєти потребують передишки на економічному полі й тому готові переговорювати з Америкою на такій підставі, щоби зискати яких два роки спокою, заки будуть цілком готові до нової війни. Знов відомий політичний коментатор, Вилйем Филип Симс, пише з Вашингтону, що Конгресовий Комітет Збройних Сил переконаний, що Совєти намагаються приспішити воєнний конфлікт, заки Америка узброїться, та що цю думку потверджує американська розвідка зі західної Европи. Як би так дійсно було, то евентуальна поїздка Молотова чи його висланника на конференцію з Вашингтоном нагадувала б поїздку японських емісарів перед Перл Гарбором! Бодай так нам це виглядає.

Як бачимо, добрі заміри Вашингтону, коли брати під увагу, те, що сталося, добра не принесли. Тому не розуміємо причин цього нового кроку американської дипломатії. Можливо, що за тим криється щось дуже важне, але може бути теж кроком, подиктованим домашньою політикою, або ясніше говорячи — наближаючимися президентськими виборами. Бо ж майже в тому самому часі теж і Генрі Волес готовився виступити з одвертим письмом до Сталіна!

Поминаючи усі тайни, яких ми не знаємо, ми цеї думки, що ніякі переговори з Кремлем у справі замирення Европи і світу, чи Совєтів зі Злученими Державами, не принесуть ніякої користи тим, що думають про світ свобідний і демократичний. Кремль не відступить від Маркса і Леніна, голосить Сталін. Так про яке тут замирення говорити з тими, що визнають конфлікт між ними і „капіталістичним" світом — неминучим.

Проти монополій

У дні, коли мав вибухнути залізничий страйк, оприлюднено зміст двох протилежних заяв, які безпосередно звязані з цим страйком. Не називаючи по імені нікого, Филип Морей, голова Конгресу Індустріяльних Організацій, виголосив на відкритті конвенції кравецької юнії в Атлантик Сити незвичайно гостру промову, якої головне вістря звернене проти „крайно безличних монополістів, нахабних, себелюбних піратів американського бизнесу, який, для себелюбних і нахабних цілей придумав для себе фашистівську або комуністичну диктатуру... Конгрес Індустріяльних Організацій не може погодитися з системою, в якій американський бизнес, обєднаний в корпорації, заробляє 17 до 18 більйонів чистого зиску. КІО твердить, що американський бизнес послугується занадто великим вимушенням".

Отже коротко зясований закид Морея на адресу американських бизнесовців такий, що вони зосередили великий бизнес в кількох корпораціях і довели до бизнесової монополії, а маючи монополію, вони насильно привлащують собі завеликі зиски, які виносять уже 17-18 більйонів (річно).

Треба здогадуватися, що цей закид відноситься теж і до залізничих підприємств, які оперують більйоновими фондами і затруднюють мільйон робітників. Очевидно, що крім залізниць є багато інших таких корпорацій, які можна порівнати з монополіями, тобто такими підприємствами, які мають виключне право продукції певних товарів в цілім краю чи його частині з виключенням всяких конкурентів.

У передодень, коли мав вибухнути залізничий страйк, у вашингтонськім конгресі зголосив сенатор Вилйем Ф. Новленд з Каліфорнії законопроєкт, щоб включити залізниці під діяння робітничого закону Тефта-Гартлія, бо закон з 1916 р., яким управильнено відношення між залізничими підприємствами й робітниками, не підлягає під новий закон і тому не можна обмежити страйку на залізницях без перебирання їх під управу уряду.

Газети, які звідомили про внесення билу Новленда, подали теж і його зміст та деякі пояснення, про що йде справа. Отже іде не менше, ні більше, а про те, щоб обмежити право робітничих юній до переговорів лише у місцевих чи територіяльних спорах, а виключити переговори в справах, які відносяться до підприємств у цілому краю. Це придумано на те, щоб, наскільки можливо, злокалізувати страйки і забезпечити країну перед шкодою, яку наносять деякі страйки не лише підприємцям, проти яких страйк звернений, але й іншим бизнесовцям і всьому населенні. Автор билу твердить, що він не хоче вкорочувати прав зорганізованого робітництва до страйку, лише хоче не допустити до шкід, які наносять страйки людям, які не мають ніякого впливу на наладнання спору і які ніяк не можуть помогти страйкуючим робітникам. При цій нагоді пригадують, що законопроєкт Тефта-Гартлія, який ухвалено минулого року, містив у собі постанову, щоб недопустити до загально-краєвих страйків, а обмежити їх до місцевостей та околиць. Ця постанова перепала в сенаті одним голосом при кінцевім голосуванні. Згаданий закон містить теж постанову, що уряд може заборонити страйк, коли він виходить на шкоду цілої нації, одначе виразно твердить, що залізничі підприємства не обняті цим законом. Тому треба було наперед перебрати залізниці під управу уряду і аж тоді міг федеральний суд видати рішення, на підставі постанови закону, який забороняє страйк проти уряду.

Негайно після появи законопроєкту сен. Новленда рушилися інші законодавці з заявами, що юнії не повинні мати права викликати страйків у цілому краю для вимушення підвишки платні, однакової для всіх околиць, коли життєві вимоги в різних околицях бувають неоднакові. Дальше вийшли конгресмени з закидом, що центральні робітничі організації мають в своїх руках монополію при переговорах саме своєю надзвичайною силою і не дозволяють місцевим юніям чи відділам юній висловити свою думку. І так у практиці виходить, що в якійсь околиці робітники зовсім не бажають собі страйку, але мусять виходити на страйк, бо їм наказує якась краєва або міжнародна юнія, або центральна робітнича організація. Як приклад такого монополю пригадують конгресмени майнерську юнію, в якій Джанові Л. Луїсові, як вони кажуть, треба тільки „моргнути", щоб вибух страйк в кільканадцяти стейтах, хоч не всі власники копалень є однакові і хоч копальні положені нераз в таких околицях, де відносини не вимагають викликування страйку для наладнання спору. Такі юнії, кажуть конгресмени, є подібні своєю організацією до капіталістичних трестів і тому повинні підлягати законові про бизнесові монополії. Ці, що у проводі трестів, диктують ціни на товари, а знов провід юній заважує на ціні на працю.

Не входимо в те, чи порівнання це добре, а тільки представляємо думки певних конгресових кол. Це видвигнув у першу чергу сен. Джозеф Болл з Миннесоти. Інтересно, що сен. Роберт Тефт, який саме є автором нового робітничого закону, а теж і конгресмен Гартлі, який є співавтором закону, не сказали свого слова. Гартлі ще й виразно зазначив, що законопроєкт Новленда не має виглядів на ухвалення в теперішній сесії конгресу, бо йде підготовка до загальних виборів, отже не треба наражувати собі деяких кол робітництва. Значить, Республиканська партія, яка є відповідальна за недавній закон і за теперішню поправку, бо Новленд є теж республиканець, боїться наразити себе на непопулярність, хоч закон Тефта- перейшов в повному конгресі всупереч вета президента Трумана.

Зате іншу думку виявив Морей у своїй промві в Атлантик Сиги. Він гостро виступив проти третьої партії й її кандидата Волеса, кажучи, що третя партія нарочно хоче довести до вибору республиканського уряду й конгресу, щоб могти пізніше поборювати республиканців як „реакційний елемент" і так вкінці довести при нових виборах до вибору ліберального конгресу. Морей каже, що такий рахунок на далеку мету заводить, бо як партія раз дірветься влади, то опісля не легко її висадити з сідла.

Коли ж, не зважаючи на таку певність, Республиканська партія не хоче форсувати поправки для обмеження страйків, то внесок Новленда практичного значення не має, а надається хіба до дискусії. Знов розумна дискусія над закидами, зверненими проти монополій, може бути корисною теж і для таких робітничих юній, де членство (а з ним і ціле суспільство!) терпить від самоволі юнійних босів-диктаторів.

Лев Ясінчук.

У велику річницю

Сьогодні третя річниця, коли то 3-го травня 1945 р. ввійшли американські війська до столиці Тиролю — Інсбруку. Завдяки тому фактові звільнилося багато українців з націвської неволі. Від приходу американської армії почалося тут організувати нове українське життя. Користаючи зо щасливої обставини, що в американському тодішньому військовому уряді в Інсбруку був сотник українського походження, який розумів трагедію українського народу, українці могли нашвидку зорганізуватись в „Братство св. Андрія" та одержали для вжитку організації каменицю в середині міста. Дім цей був, довгий час осередком усієї української організації. Наслідком його справедливого й людяного поведення, багато українців одержали приміщення для себе і своїх родин. І коли загалом в Інсбруку заховалася на волі велика українська кольонія, що заважила на розвитку життя української еміграції в цілій Австрії, то це треба завдячувати американцям, а в першу чергу — згаданому сотникові. Тому недивно, що коли американці залишили цю полосу французам, серед українців настав був жаль і непевність. Хто тільки міг завчасу подбати про перепустку виїхав за американцями до Баварії, або на схід Австрії. А яке становище сьогодні?

Відповідно до становища політичного барометра настрої українських емігрантів в Австрії так швидко міняються, що неможливо накреслити їх суспільного образу.

Австрія має таке нещасливе географічне положення, що завжди мусить чогось боятися. Оскільки ж гірше під тим оглядом маються емігранти, що в ній осіли! Недавня переміна режиму в сусідній Чехословаччині нагнала й Австрії чимало страху. Заледви якось там уклалося, заледви Австрія освоїлася з новим положенням, як наближалися вибори в Італії, що мали вирішити про її політичний вигляд. А все те діється на межах того маленького краю, що розпайований на чотири окупації.

В часі, коли я це пишу, також вигляди не занадто світлі, чи певні. Безумовно не причиняються до душевного успокоєння заява головнокомандуючого американського генерала на Австрію Клея, який повернувши 28. квітня з Франкфурту в Німеччині, з наради командувачів американських військ у Німеччині й Австрії, сказав на пресовій конференції, що існує загроза війни, а вразлива наша еміграція зрозуміла це, що війна вже як не сьогодні, то завтра чи позавтра.

А тут переселення еміграції так протягається, немов би всьо в тій справі робилося тільки для „ока", а на ділі, щоб залишити емігрантів в їхній непевній і незавидній будучій долі. Яка шкода! Наша еміграція хоче працювати. А про вартість праці рішає не сама різноманітність машин, ані навіть не справність рук, чи сила мязів. Про це рішає сама людина, її внутрішнє наставлення, її погляд на життя і світогляд — відчування. Під цим оглядом не можна мати ніяких сумнівів щодо української еміграції. В своєму складі має вона тих, що працю вважають благословенством.

Щоправда, то австрійці вже в повні вилікувалися від знизування на схід. Інакше зрештою й не могло би бути супроти незвичайно прихильної політики Америки та ще й проти поступування одної з окупацій. Коли Америка дає всьо можливе й наслідком чого життя тут щораз більше нормалізується, то один з окупантів, що бажав би прихилити до себе симпатії австрійців, забирає їм хочби лише нафту в такій мірі, що Австрія маючи її подостатком мусить знов переходити на залізницях чи фабриках на паливо вугіллям, якого, до речі — має замало. Чимало причинилися до стабілізації настроїв у австрійців розкази полонених, що повернули з Совєтського Союзу. Недавно напр. читали ми голос такого одного поворотця, в якому він заперечував, що німецьким полоненим погано там жилося. Навпаки, нерідко, каже він, бачили полонені, як місцеве населення підходило до дротів, щоб від полонених дещо дістати. Не було нам, каже він занадто добре, але цивільне населення не мається краще. На 1-го травня в Австрії святочний день на честь праці. Використовуючи демократичну свободу, вийшли на вулиці міста соціялісти й комуністи й це дало змогу зорієнтуватися в чисельному відношенні партій. Похід комуністів був дуже мало чисельний, дарма, що вони пустили клич — видно на їх думку — пориваючий, а на ділі низько матеріялістичний, жолудковий: хто за 2,300 кальорій, хай іде в похід з комуністами. Тай це зрештою був клич тільки місцевого значення. Совєтська „гора" інакше глядить на ту справу. Ось недавно сказав австрійський віцеканцлер Шерф на одному соціялстичному мітінгу натякаючи на високого совєтського функціонара, що цей функціонар радив відкинути план Маршала, а щоб це було можливе, то австрійці повинні тісніше стягнути пояс. Очевидно, що така порада не припадає австрійцям до вподоби. Той самий віцеканцлер Шерф говорив дальше на згаданому мітінгу: „чому мали б ми відкидати закордонну поміч, яку нам подають без понижуючих умов, без ніякого поневолення? Ми мали б приглядатися спокійно, як інші краї завдяки пляно̀ві Маршала відбудовують свою промисловість?"

У Відні розліпили комуністи плякати з нагоди 1-го травня, в яких домагаються обєднання австрійців на те, щоб прискорити вихід окупацій з Австрії. Австрійська інформаційна агенція кпить собі з цієї вимоги замічаючи, що вона для партії, яку рахується „пятою колоною" російської політики, є закликом до самовбивства. До речі — російська окупаційна сила в Австрії доволі велика (50,000) в порівнанні з іншими окупантами, що їх сили виносять разом заледво 30,000. Від грудня 1945 року видали австрійці на російську окупацію 1807 мільйонів шілінгів, тоді, як на всіх трьох інших окупантів на 6 мільйонів менше за той самий час. В цю суму не враховані інші свідчення австрійців для російської окупації, як напр. транспорти, що їх австрійський уряд дає безкоштовно тоді, коли всі інші окупанти за це окремо платять.

Та коли ще такі факти заторкують самих австрійців, то не бракує зачіпок і в бік американців. Напр. 29. квітня подало радіо таку вістку: американське військо наймило собі парохід на Дунаю, що мав відбути прогульку по Дунаю з жовнірами та їх гістьми. Дня 27. квітня застряг цей корабель з приводу якогось ушкодження коло Лінцу на мілині — при російському березі. Трьох членів австрійської корабельної залоги вийшли на беріг, щоб прохати помочі, але їх совєтські вояки — заарештували. Американські жовніри відтранспортували цивільних на другий беріг Дунаю. Біля 4-тої год. зранку наступного дня зявилися російські вояки на покладі корабля й вимагали, щоб зняти з нього американський прапор. Коли ж сержант, що повнив службу

(Докінчення на стороні 3-тій)

Степан Глід.

БЛЬОК СМЕРТИ

„Нехай же вітер все розносить
На неокраянім крилі!
Нехай же серце плаче, просить
Святої правди на землі!"
Т. Шевченко

Шістьдесятий бльок у німецькому концтаборі "BUCHENWALD", був бльоком, куди відсилали старих, хворих та окалічених в'язнів, де вони мусіли закінчити свій мученичий шлях.

Це була звичайна дерев'яна конюшня, а тепер домовина, в яку варвари двадцятого століття впаковували до півтори тисячі живих, що втратили людський вигляд, трупів.

Там була переважно інтелігенція з усієї Европи, що найбільше зазнала вишуканих форм катування та перша фізично заломилася під тяжкою нелюдською працею, та під бичем і чоботом німецького фашизму. В таборі двома рядами тяглися довгі чотириповерхові нари, на яких лежали током, в обидва кінці головами, тісно напхані вя'зні.

Там лежали купою: хворі на сухоти, на червінку, флізмону, ще незаражені, але без ніг або без рук та вже холодні трупи, яких викидали за барак аж на другий день уранці.

Нам не давали спокійно й умерти. Увесь час із нас забирали останню кров для німецьких вояків, а SS-лікарі вибирали собі жертви для експериментів, що переводилися в медичному інституті, тут же в концтаборі.

Зимою теплого одягу нам не давали, а на ногах мусіли носити дерев'яні „колодки".

В холодні зимові ранки нас заганяли до умивальника, заставляли розбуватися, роздіватися на голо, а потім митися холодною водою.

Після такого „освіжаючого" вмивання, ми мусіли до обіду „гуляти" на „свіжому" повітрі, що пронизувало наскрізь кощі кістки на вісімсотметровій бухенвальдській гарі.

Хто ще міг рухатись, мусів працювати: носити з лісу дрова й рубати їх, носити з каменоломні каміння й мостити брук у таборі, а слабші працювати в команді "Strumpfstopperei", де цирували шкарпетки й рукавиці для своїх „хоронителів" і „хлібодавців".

Я теж, на початку рубав дрова, щоденно стоячи, роздітий, під холодним осінним дощем і в болоті, а потім мене перевели цирувати шкарпетки.

***

Цілий тиждень ішов дощ і глиняний грунт так розмок, розмок, що трудно було витягнути з його ногу. Вранці, в 6-тій годині, після апелю, всіх нас поставили в колону й погнали до праці...

Страшно виглядала ця колона. Майже всі вязи були, як не на двох мильницях, то з двома палицями або зовсім без ніг — на протезах чи возиках.

Таких злочинців „Великої Німеччини" тут було триста, що тепер уже не маршерували, а з болем у серці і з гнівом в очах, колупали мильницями проклятy землю, а паралізованими ногами вслід загортали ті дірки, наче боялися, щоб якесь нове лихо з неї не вилізло.

Там були каліки майже з усього світу: з цілої Европи, Азії, Африки і навіть Америки. Всі помалу й мовчки рухалися...

Кожний думав свою тяжку думу, яка була спільна для всіх — про волю, батьківщину, про рідних та про ту сьогоднішню страшну дійсність, перед якою поблідло б і пекло Данте.

Працювали ми в напівтемному підвалі, в якому вікна були ввесь час відкриті, бо від спертого повітря й пилюки, ми задихалися. В грудях дуже кололо, від великого протягу, але я намагався не відставати від своїх товаришів і теж зацирував 12 пар шкарпеток, які навіть не збракували.

У 6-тій годині ввечорі, наша колона знову посунула на Appellplatz.

Сім сильних прожекторів освітлювали площу, де солдати Ірода рахували своїх невільників та вирішували їхню долю...

Музиканти в червоних штанях і чорних, оздоблених жовтими шнурками, куртках, дули в мідні блискучі труби...

Під цей діявольський марш, з усіх кінців табору, виходили колони кістяків, у рябому смугчастому одягу зебри, відбиваючи такти дерев'яними колодками об камінний брук...

За колонами в'язні несли хворих і мертвих своїх друзів, щоб в останнє порахували їхнє тіло. Але когось не дорахувались і нам прийшлося стояти три години під холодним грудневим дощем, поки SS-и з своїми собаками шукали того, що десь умер і „не схотів" вийти на Appell.

Стрілецтво вшанує пам'ять Петлюри

На широкій, вільній американській землі можна б сьогодні зустріти не одного „містера" що в такий, чи інший період свого життя „був собі стрілець" та в шинелі сірій інтересів свого українського народу та своеї української вітчизни захищав. Багато з них навіки спочили в цій гостинній американській землі, що стала їм рідною; інші з близнами на тілі від куль російських, польських, німецьких, большевицьких та інших ворогів, або зі знищення в окопах та на фронті здоров'ям дні боротьби і слави з іскрою в очах згадують.

В Америці вже були спроби зорганізувати цю стрілецьку братву в одному товаристві, і ці спроби були успішні, бо між першою а другою світовою війною існувала тут стрілецька громада, та одначе її ряди так змаліли, що в останніх роках вона не могла сповнювати успішно цих цілей, для яких була основана.

Та тепер українська стрілецька „Стара Гвардія", після другої світової війни, збільшилася цілим рядом нових імігрантів, що так само в різних періодах свого життя та в різних українських військових частинах волю-долю Україні здобували. І тому підносяться голоси, чи не було б доцільно всю цю стрілецьку братву в організаційні рямці охопити та їй належне місце в нашій великій громаді здобути.

Першим таким проявом можна б вважати недавні сходини учасників української визвольної боротьби в рядах українських армій, що відбулися в Ню Йорку та пригадали загалові про існування нашої Стрілецької Громади. Тепер знову довідуємось, що стараням цеї Громади вже в найблицу неділю, дня 16-го травня, *після Служби Божої* в Українській Православній Церкві при 14-тій вулиці в Ню Йорку відправиться в годині 12.15 Панахида за спокій душі Головного Отамана Симона Петлюри, а опісля в церковній залі там же відбудеться Академія в його честь. На Академії від Стрілецької Громади промовить д-р Лука Мишуга, а відповідний святочний доклад виголосить д-р Тиміш Олесіюк. Стрілецтво так скромно, але щиро вшановуе пам'ять Отамана, що все свое життя борвся за свободу своеї землі і в цій бортьбі на чужині згинув від скритовбивчої кулі підступного ворога. Українське громадянство Ню Йорку своею участю в церковних відправах та в Академії повинно засвідчити свою пошану пам'яті Того, що створив символ української державности і виявити свою солідарність з тими, що за цю державність боролися та які тепер пам'ять Отамана вшановують.

У велику річницю

(Докінчення зо сторони 2-гої)

спротивився цьому домаганню, російські жовніри погрожували, що зістрілять прапор. Але якось не виконали погрози й уже не перешкоджували рятунковим заходам.

Ми слухаємо таких вісток і підмічуємо, що тут хтось „шукає собі ґудза", та боїмося, що колись комусь терпець урветься, і — покищо — на нас може скропитися. А ми? Страх страхом, але треба свое робити. В українському відділі Суспільної Служби (зорганізованої французькою окупаційною владою) назначений новий делегат на місце Ярослава Спольського, що виїхав до Канади. Є ним доцент інсбруцького університету, д-р Фединський, людина ще молода, симпатик усіх нас, що заслуговує на довіря. По деяких товариствах відбуваються виклади, що висвітлюють деякі сторінки нашого недавно-минулого. В ґімназії в таборах Ляндек і Зальцбурґ саме тепер у стадії іспиту зрілості своїх учнів з найвищих кляс; такий іспит в Інсбруку відбудеться щойно пізніше. З нагоди Великодня переводить Братство св. Андрія старим звичаем „збірку на писанку", на удержання шкіл. Призначена для наших релігійних потреб церква в Інсбруці засоблюється в щораз краще. Цього року придбала Плащеницю, що її намалював один з молодших мистців, Мирон Левицький. Завдяки енергії о. крилошана Юстина Гірняка, що є парохом українців Інсбруку, а заразом деканом Тиролю, відбувся цілий Страстний Тиждень і самий Великдень з усім світлим церемоніялом і звичаями греко-католицької церкви.

Коли наш емігрант так зіставляє додатні обяви нашого життя, то каже собі: „Те все добре й гарне; але які наші вигляди! Ми ж маємо теж якесь людське право організувати нашу будучність!" Тимчасом — цікаві й дальше одержують з американського консуляту стеоретипну відповідь: на жаль — з французької області не можемо забрати еміграції. Тоді наші емігранти питають один одного: Чи наші українці в Америці та їхні старі й нові установи дійсно не мають впливу на нормування таких справ? Скільки то прикрих думок тиснеться емігрантам у голові, а то й під перо, коли над тим роздумують.

Д-р Никифор Гірняк.

Українські Січові Стрільці

У 1918 РОЦІ.

ВСТУП.

1. Обставини формування Леґіону УСС-ів.

Леґіон УСС-ів, зорганізований на початку 1914 р., не був несподіванкою для українського громадянства в Галичині. Бо ще в 1912 р. на конгресі нашого студинтства у Львові винесено постанову, щоб українська молодь, маючи на увазі назріваючий збройний конфлікт між великими державами Европи, готовилася до збройного зриву за волю України по стороні центральних держав (Австрії, Німеччини, Болгарії і Туреччини), які мали зударитися з катом України, російським царатом. Того ж року був у Львові польський революціонер з російської займанщини, Йосиф Пілсудскі, та на зібранні наших студентів виголосив реферат про приготування поляків до світової війни і радив нашій молоді также само готовитися, щоб у слушнім моменті зі зброєю в руках виступити в обороні прав України до самостійного державного життя.

Скоро потім повстали у Львові й на провінції, у повітових містах Східної Галичини, стрілецькі курси, на яких під проводом українців, старшин і підстаршин запасу наша селянська, робітнича й студіююча молодь вчилася военного знання.

Отож коли в дні 1. серпня 1914 р. вибухла світова війна й Головна Українська Рада візвала нашу молодь до зброї, щоби в рядах УСС-ів, під національним прапором боротися за визволення України, то на цей заклик поспішили тисячі наших юнаків у віці 16—21 літ, які за военним законом не були військово зобовязані, до города кн. Льва, де мав організуватися наш Леґіон добровольців.

Назвою „Українські Січові Стрільці" навязував Леґіон до традиції давнього Січового Козацтва, яке несповна 200 літ боролося за волю України. Головний континґент Леґіону становила галицька сільська молодь, що до війни була зорганізована в „Січах" і „Соколах" — руханково-протипожежних товариствах радикального і національно-демократичного напрямку. Крім цього поспішила під прапор УСС-ів майже вся наша фізично здібна молодь середніх і високих шкіл, абсольвенти високих шкіл, молоді вчителі, адвокатські кандидати і ін. Між ними було двох з Наддніпрянської України — молодий скульптор, Михайло Гаврилко й студ. Олексій Назаріїв. Перший був до кінця в Леґіоні, другий виступив зараз на початку, коли австрійська Ґенеральна Булава намагалася зліквідувати наш Леґіон.

Відсоткове відношення інтелігентів у Леґіоні (за обчисленням д-ра О. Назарука в репортажі „Слідами Українських Січових Стрільців") було 33 на 100.

Коли московська армія при кінці серпня 1914 р. зайняла східньо-галицькі повіти й наближалася під Львів, зібрані в цім городі добровольці переїхали до м. Стрия. Тут згромадилося їх 16—20,000. Точно встановити цього не вдалося, але на всякий випадок можна приняти як певне посердне число.

2. Початкові труднощі.

На велике диво Начальна Булава австрійської армії наказала прийняти й заприсягнути тільки 2,000 добровольців, а решту розпустити по домам, не зважаючи на те, що велика більшість їх походила з повітів, зайнятих уже ворожою армією і що поворт юнаків домів був відрізаний. Цей крок австрійської команди дуже схвилював наше громадянство, а в душах юнаків викликав велике негодування.

Воно й справді виглядає на парадокс, що держава, яка повинна була радіти з такого запалу українського юнацтва та охоче прийняти в армію добровольців, які все являються кращим військовим матеріялом, відкинула 9/16 частин. Але це легко зрозуміти, коли зважити, що в австрійській генеральній булаві на ключевих становищах було багато поляків, які в нашім Леґіоні добачували велику загрозу для польських военно-політичних плянів. Бо поляки стреміли до відбудови давньої історичної Польщі (з українськими, білоруськими та литовськими землями) і зорганізували були свій Леґіон, куди сильніший від нашого. Водночас вони різними шляхами намагалися або зовсім не допустити до організації нашого Леґіону, або — коли б це не вдалося — звести його силу до мінімальних границь.

Польські вербункові комісарі повели на Гуцульщині енергійну аґітацію серед наших хлопців, щоби вступали, мовляв, до УСС-ів, а насправді до польського леґіону. Чимало легковірних юнаків впало жертвою польського обману. Коли ж вони опинилися між польськими леґіонерами, стали перебігати до наших. Одначе поляки силою держали їх при собі. Треба було дуже енергійних заходів команди Коша УСС-ів, щоби остаточно відібрати всіх гуцулів з польського Леґіону. Це перевів з доручення Коша чотар Микола Саевич і весною 1915 р. привів до постою Коша около 115 юнаків з обозом, польовою кухнею та харчовими припасами.

Ворожі заходи поляків на цьому не кінчалися. Ще заки наші добровольці могли завершити свій військовий вишкіл на Карпатській Україні, куди їх евакуовано зі Стрия, прийшов наказ розбити їх на стежі по 20 людей і вислати у вороже запілля для партизанки. Це мало на меті відразу зліквідувати наш Леґіон. Одначе УСС-и, ведені інстинктом самозбереження, не виконали цього наказу. Вони, щоправда, розійшлися по горах, але по кількох тижнях зібралися знов в одному місці. Так вони врятувалися від певної загляди.

Врешті нашим колам прийшлося звести ще один бій за існування Леґіону. Відомо, що кожна військова формація має своє доповнююче тіло, якого завданням є поповнювати втрати на фронті. Але нашому Леґіонові не дозволено організувати своє доповнююче тіло. Нам удалося підслухати телефонічну розмову полковника Лямезана, начальника генеральної булави львівського корпусу, до якого належав Леґіон УСС-ів, з начальником розвідки при начальній команді австрійської армії, полковником Ґраніловичем, про те, щоби не допустити до поповнювання втрат Леґіону й він по кількох боях перестане існувати. Аж по сьоми місяцях існування Леґіону, по настирливих заходах Української Боєвої Управи, Міністерство Оборони Краєвої дозволило організувати т. зв. запасну сотню (ми назвали її Кошем) з обмеженим харчовим станом до 250 новобранців. Інша справа, що в Коші, всупереч усяким заборонам, усе було 4 до 5 разів більше новобранців у запасі, як було дозволено, для поповнення втрат на фронті.

(Дальше буде).

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

„ПЕРЕМОГА МОСКВИ".

Париж, 12. травня. — Перші газетні вістки і коментарі в справі американсько-совєтської виміни нот, що надійшли з країн за залізною заслоною, представляють справу, як „велику перемогу" Москви. При цьому не скриваеться, що це є „першим променем надії" на відвернення нової военної загрози.

БРИТАНЦІ ЗАДЕРЖАЛИ 48 ЖИДІВСЬКИХ КОРАБЛІВ.

Лондон, 13. травня. — В. Дж. Едвардс, цивільний лорд Адміралції, повідомив вчора в парляменті, що від закінчення війни в 1945 році британська флота задержала всіх 48 кораблів з нелегальними жидівськими еміґратами до Палестини.

УВАГА! — НЮ ЙОРК, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ!

СТАРАННЯМ ШКІЛЬНОГО КОМІТЕТУ

при Укр. Прав. Автокефальній Церкві, 334 Схід 14. вул. в Ню Йорку

:—::—: влаштовується :—::—:

СВЯТО МАТЕРИ

В НЕДІЛЮ, 16. ТРАВНЯ (MAY 16, 1948)

В САЛІ ГРОМАДИ.

З НАСТУПНОЮ ПРОГРАМОЮ:

а) **Промова** недавно прибувшого зі скитальщини **П. Слободяна І. Івана,** на тему „Значіння Української Матері на Вільній Землі Вашингтона. б) **Виступ дітей** Рідної Школи, деклямації, співи і танці. Сольоспіви **пн. Лесі Куців і Софії Марко.** в) Сольо на скрипці **п-ні Стефанії Петляк.** г) **Поему в честь Матері** виголосить **пн. Анна Мішел.** — При фортепіяні **п-ні Лідія Осінчук.**

Після вичерпання програми відбудуться ТАНЦІ і ТОВ. ЗАБАВА.

Початок точно в год. 5-тій пополудні — Вступ 65 ц.

Ввесь дохід призначений в користь Рідної Школи.

Запрошуємо все укр. громадянство до ласкавої й численної участи. За повне вдоволення ручить **Шкільний Комітет.**

УВАГА! БАЙОН І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

СТАРАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

—: відбудуться :—

20-ЛІТНІ РОКОВИНИ

В СУБОТУ, 29. ТРАВНЯ (MAY 29, 1948)

В годині 7:30 вечером буде СПІЛЬНА ВЕЧЕРЯ в по вечері БАЛЬ до пізної ночі.

На бали буде приґравати музика Йосифа Снігура.

Вступ на вечерю $3.00, а лиш на баль 65 ц.

Шановні українці й українки міста Байону, старші і молоді, просимо вас неоминути цеї нагоди. Приходіть усі! Комітет докладає своїх старань, щоби те свято випало дуже а дуже добре.

Тих, котрі отримали тікети, просимо нас повідомити писемно не пізніше як 20. травня (мая).

За добру забаву ручить — **Комітет.**

УВАГА! НОВІ ІМІГРАНТИ! УВАГА!

Отсим повідомляемо всіх нових імігрантів, які мешкають у Филаделфії і околиці, що

В НЕДІЛЮ, 16. ТРАВНЯ (MAY 15, 1948)

в годині 3-тій пополудні відбудуться

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ОРГАНІЗАЦІЇ САМОПОМОЧІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІГРАЦІЇ ВІДДІЛУ В ФИЛАДЕЛФІЇ

В ДОМІВЦІ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ, ПРИ 866 Н. 7-ма ВУЛ.

Просимо не лише членів організації, але рівнож всіх інших імігратів, які недавно приїхали до Филаделфії і ще не мали змоги вписатися до нашої організації, обовязково прийти на збори.

ЗА УПРАВУ: **Мих. Мадай,** секр.; **П. Іваш,** скарб.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ВІДДІЛ НАУК. ТОВ-А ІМ. ШЕВЧЕНКА

НЮ ЙОРК

У Весняній Серії Викладів Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку відбудеться **черговий виклад проф. В. Шугаєвського,** бувшого співробітника Історичного Музею в Києві **в суботу, 15. травня (MAY 15, 1948),** на тему: **Нищення Українських Культурних Памяток в часі Війни.** Початок год. 8. ввечір.

УВАГА! ЗМІНА САЛІ! Цей виклад відбудеться **в салі Академії св. Юра при 712 Іст 9-та вулиця.** Їхати босом 13, що їде на схід через 8-му та 10-ту вулицю до Евеню С. — Приходьте масово на цей цікавий виклад українського вченого ,що 25 літ перебував в Україні під владою Совєтів. Почуєте правдиві вістки з совєтської України від наочного свідка.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт Українського Національного Хору м. Ню Йорку в Тавн Гол.

Про Український Національний Хор, його виступ й діяльність під проводом проф. Ю. Кириченка, уже доводилось писати в літі минулого року за місяць перед тим, як він мав розпочати в осени свою дальшу працю згідно з наміченою програмою щодо підготовки цього хору до концерту в Тавн Гол, що відбудеться в суботу, 22. травня ц.р.

Перший період культурно-мистецької діяльности Українського Національного Хору вже минув і тепер залишається лише два тижні, коли то українська народня пісня залунає у стінах історичного Тавн Гол, де під час сезону, рік за роком, що тижня й що дня виступають найкращі музичні сили, світової слави талановиті артисти-співаки й співачки, визначні виконавці сольових і хорових продукцій та взагалі музично-співочої творчости у всіх її формах і проявах.

Тавн Гол м. Ню Йорку є не тільки американським, але й міжнародним форумом-трибуною, звідки розноситься в як найкращім мистецькім виконанні клясична музика й спів найкращих у світі авторів-творців і композиторів.

Для культурного світу Карнегі Гол та Тавн Гол є огнищем музично-мистецької слави й пропаганди в якнайкращім розумінні цього слова

Ось такою мистецькою пропагандою для усіх українців м. Ню Йорку й поза ним буде концертовий виступ в Тавн Гол Українського Національного Хору під диригентурою проф. Ю. Кириченка.

Коли ми прагнемо заманіфестувати перед культурними американцями культурно-національну окремішність нашого народу, коли хочемо показати їм красу української народньої пісні, — то в такім разі ми самі повинні дати приклад і громадно прибути на концерт, щоб чужинці-американці не запитували себе: Де ж ті українці й скільки їх в Ню Йорку, що не могли заповнити місць в Тавн Гол? Був би дійсно сором і компромітація для нас усіх, як би концертова саля не була заповнена людьми, своїми й чужими.

Нема ніякої причини, чому свідомі українці м. Ню Йорку й околиць не мали би прибути у великій кількості на такий концерт української пісні, як оце уряджує Український Національний Хор. м. Ню Йорку в суботу 22. травня.

Одним із основних завдань цього Хору, який є незалежною національною мистецькою організацією, започаткованою в осени 1946, є плекати й ширити нашу рідну й чарівну пісню не тільки серед самих українців, але й між культурними американцями, щоб в такий спосіб дати їм нагоду пізнати духову творчість українського народу, а теж тим самим, здобувати симпатії для визвольних його змагань.

Українська народня пісня є одним з найкращих і найбільше успішних засобів пізнання нашого многострадального народу, його історичної минувшини, його культурно-духових цінностей, як рівно ж його нестерпної туги-бажання жити по своїй волі на своїй землі. Концертова подорож колишньої державної й славнозвісної Української Республиканської Капелі під проводом її славного диригента, пок. проф. О. Кошиця, є яскравим покажчиком та незаперечним доказом, що українська пісня справді була й надалі буде найкращим засобом української пропаганди. Тому, коли говоримо про цей концерт Українського Національного Хору, то памятаймо, що є нашим моральним обовязком не тільки самим громадно прийти, його підтримати, але запросити й притягнути, по можливості, як найбільше американців не-українців. Чим більше нас прийде на цей концерт української пісні, тим більше виявимо себе культурними, свідомими та національно-солідарними (а це є велика річ!). Пісня, як духова творчість нашого народу, є для всіх українців. Вона не є для тої чи іншої партії, не є тільки для греко-католиків, православних чи протестантів, а є для цілого українського суспільства. Чим більше американців притягнуть наші люди на цей концерт, тим у більшій мірі вони виважуть свою національну солідарність та спричиняться до придбання нових щирих приятелів і друзів, прихильників української справи. Чим більше буде присутніх на концерті, тим більше буде морального задоволення, як для диригента, так для самих співаків, які витрачають свій час і енергію, щоб чудову пісню нашого народу належно, по мистецьки, виконати та гідно її зарепрезентувати перед своїми і чужими. Чим більше цього успіху, тим більшої віри в самих себе, в свої сили й здібності набирають виконавці-співаки хору, тим більше їх серця наповняться радісним задоволенням та палким побажанням і надалі безкорисно працювати для справи плекання й ширення української пісні на вільній землі Вашингтона.

То ж, приходьте люди добрі на великий концерт Українського Національного Хору, що відбудеться в суботу, 22. травня, в Тавн Гол, під дириґуванням проф. Ю. Кириченка.

Покажім, що вміємо пошанувати свої національні скарби, святощі й традиції. Покажім, що без огляду на всі можливі розходження й ріжниці, українська пісня нас єднає, а не розбиває, бадьорить і консолідує, а не розпорошує.

Квитки (тикети) наперед можна набути в: Box office Town Hall, 113 West 43rd St., "Nash Bazar", 151 Ave. A., Art Mode, 181 Second Ave., P. Stasiuk, 124 1st Ave., The Ukrainian Cooperative, 76 E. 7th St., Kirichenko Music Studio, 60 St. Mark's Place, New York City.

Лев Безручко..

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

З ювилею на скитальців.

Дня 1. лютого родина і приятелі влаштували несподіванку громадянам Івановi й Розалії Денега з нагоди їхнього 25-літнього подружжя. Під час вечері складали присутні шанованим ювилятам побажання, а по відспіванні много-літствія забрав слово п. Василь Волянський молод. і порівнав наше життя в Америці з долею наших братів на скитальщині та попросив гостей зложити жертву на поміч скитальцям. Підписаний і п. Волянський пішли за збіркою, котра принесла $58.75.

Жертви зложили: І. і Р. Денега $5; Д. Шмагала $2; по $1: М. Левицький, В. Мельничин, Фредрікс, Клерк, П. Волянський, К. Веркійовський, Йорк, М. Яворський, К. Веркійовський, Мадей, В. Волянський, мол., А. Самлей, Мартиняк, А. Бревка, Е. Бревка, Т. Попа, Мельничин, Плек, Білеский, Галнер, М. Гейбел, А. Барбер, В. Репужинський, Г. Кальницький, І. Кухта, М. Шегда, П. Павлоска, С. Палівода, Гендрік, І. Ліска, М. Пискливець, М. Колодій, І. Волошин, С. Вітуш, Н. Олексик, Д. Воробель, Ф. Карст, Волянська, І. Малинич, Матієв, Т. Матієв, М. Капраль, М. Петришин, М. Филипів, І. Попович, Г. Брикайло.

Гроші передано до Українських Злучених Організацій міста Клівленд для висилки до ЗУАДКомітет в Филаделфії.

М. Левицький.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 3. травня 1948 року померла в 52. році життя

КАТЕРИНА МИХАЛЕНКО.

Покійна вступила до Союзу в 1938 р. Походила з села Білоголов, пов. Зборів, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Михайла, одного сина, три дочки, два зяті і два внуки.

Похрон відбувся 7. травня з погребового заведення на цвинтар "Grand Laun". — В. Її П.!

В. Бартош, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського від. 375. повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. травня, в годині 1. після полудня, в У. Н. Домі, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на час. — За уряд: Г. Дорожовський, предс.; В. Василюк, скарб.; П. Іващ, секр., 818 N. Franklin St., Philadelphia 23, Pa.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 16. травня, в год. 2. попол., в гали Укр. Клюбу, 13 Вашингтон ул. Принимаємо нових членів без вступного. — За уряд: Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 15. травня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св Юра, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори і розібрати тікети на баль. — М. Ликтей, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. — Збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211, відбудуться в суботу, 15. травня, Просимо всіх членів прийти на 8. год., бо по зборах будемо мати гостей-скитальців і дещо нам розкажуть про рідний край. На збори можуть прийти і не-члени. — За уряд: Г. Райнгардт, предс.; Р. Федірка, кас.; В. Белей, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. травня, в годині 11:30, зараз по Сл. Божій, в церковній галі. Порсимо всіх членів прийти на означений час і вирівнати свої залеглости. Будуть важні справи до полагодження. Прсимо привести нових членів. — За уряд: Н. Максимчук, предс.; М. Тиханевич, кас.; М. Гентош, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр св. Йосафата, від. 217, дає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. травня, в годині 2. пополудні точно, в гали пархіяльній, 103 Гудсон ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є дуже важні справи до вирішення — За уряд: П. Паснак, предс.; Т. Шурґот, кас.; А. Іваніс, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 16. травня, в годині 2:30, в гали парохіяльній, 235 Карбон ул. Уряд просить членів явитися на збори бо є важні справи до полагодження. — За уряд: М. Брус, предс.; Д. Мущастий, кас.; А. Данилюк, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. ім. А. Бончевського, від 10, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 16-го травня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. — За уряд: Г. Рубас, предс.; В. Глива, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУВАННЯ

МАРІЮ ВАСИЛИК з Коропця, пов. Бучач, яка має жити в околиці Филаделфії, пошукує **ДМИТРО ХАМАЛІК.** Відомости:
MYKOLA DZIADIW,
355 Communipaw Avenue,
Jersey City, N. J.

Пошукую своєї жени **АННИ ПИШО** і її сина **ІВАНА ЛАСКЕВИЧ** по першім мужу, роджена на Буковині, пов. Снятин. В 1928 році вона жила 6 Генкок Пл., Кембрідж, Масс. Має знаходитися в околиці Бостон або в місті Ню Йорку. Хто знає про неї, прошу повідомити мене.
HARRY PISHO, c/o ERINGER,
195 Broome St, New York 2, N. Y.